

Perspektívikus évelők termesztésének és felhasználásának vizsgálata

Perennials perspective and the use of green areas

Horváth Zsuzsanna¹

¹Kertészeti Tanszék, Kertészeti Főiskolai Kar/Kecskeméti Főiskola

Összefoglalás: Célunk a lágyszárú évelő növények vizsgálata a mai kor igényeit kielégítő szempont rendszer szerint, pl.: a termesztetőséggel kapcsolatos kérdések, az ökológiai viszonyoknak megfelelő és az esztétikai értékkel párosított kiültetések és azok fenntarthatósága.

Évelőkertészetekben tapasztaltak összegzésénél megállapítható a korszerű anyag, technológia és faj, fajta használat.

Az évelők közterületeken történő felhasználási és fenntarthatósági vizsgálatainak eredményei azt mutatják, hogy a hosszú életű, mezofita, jó várostűrő Hosta, Hemerocallis, Heuchera, Salvia taxonok alkalmazhatóak eredményesen.

Abstract: Our objective examination of herbaceous perennial plants meet the needs of the modern aspect of the system, such as: issues can be grown with adequate and matched the aesthetic value of the ecological conditions and planting their sustainability.

Perennial gardening experienced summarizing determine the state of the art materials and technology, including species, variety usage.

The results of the use and sustainability assessment of the perennials in public areas indicate that the long-lived mezofita, good urban tolerant Hosta, Hemerocallis, Heuchera, Salvia taxa can be used effectively.

Kulcsszavak: évelő lágyszárú dísnövények, termesztési lehetőség, zöldfelületi alkalmazás

Keywords: perennial ornamental plants, production facilities, green space applications

1. Bevezetés

Az évelő lágyszárú dísnövények a kedvezőtlen időszak áthidalására kialakított sikeres életforma stratégiák megtestesítői.

A termesztett évelő dísnövények nagy része a Hemikriptofita (H) csoportba sorolható, de egyre inkább bővül a Chamaefita (Ch) csoport termesztésbe vont taxon száma. A geofita (G) és hidatofita (HH) fajok, fajták alkalmazhatósága ökológiai és időszakos díszítő értékük miatt kisebb jelentőségű a közterületeken.

Célunk a lágyszárú évelő növények taxonjainak vizsgálata a mai kor igényeit kielégítő szempont rendszer szerint, pl.: a termesztetőséggel kapcsolatos kérdések, az ökológiai viszonyoknak megfelelő és az esztétikai értékkel párosított kiültetések gazdaságos fenntarthatóságának vizsgálata, és az eredmények, tapasztalatok összegzése.

2. Anyag és módszer

Az évelők biztonságos telepítésének feltétele a földlabdás gyökérzettel rendelkező növényalkalmazás Jámbor (2008). A termesztő üzemek ezt az elvárást a konténerben történő termesztéssel tudják biztosítani. A hazánkban forgalomba kerülő zöldfelületi kiültetésre

alkalmas évelőnövények 90 %-át kb. 6 termesztő állítja elő.

Az évelő dísnövények szaporítási és nevelési lehetőségének vizsgálatát a Flora Nostra Kft. és a Hegede Kertészet Kft. telephelyénvégeztük..

Az évelő lágyszárú dísnövények közterületi alkalmazását a taxonok a széleskörű ökológiai igénye teszi lehetővé. Különösen nagy gondot kell fordítani az adott létesítendő felület környezeti feltételeit figyelembe vevő faj,- fajtatársításra (Jószainé 2007). A közterületi évelőágyakban alkalmazott évelőkkel szemben számos követelményt támasztunk: Pl.: kielégítő tűrő képességgel rendelkezzenek, legyenek ellenállóak a kórokozókka és kártevőkkel szemben, fenntartásuk kis kézimunka ráfordítást igényeljen (Schmidt 2003).

A közterületek esztétikus, hosszú élettartamú és csekély ápolási időráfordítást igényelő felületeket célszerű kialakítani. Az egynyáriak ápolási ideje 30-40 perc/m²/év, az évelőknél ez 15-20 perc/m²/év (Zollinger, 2010).

Vizsgálatainkat a közterületeken 2006-tól folyamatosan végezzük.

Kecskemét zöldfelületére kiültetett évelő felületek növényanyagának vizsgálatát 8 helyszínen végeztük. Ezek közül kiemelten 2012-től 8.sz terület évelőfelületeit.

1. Malom Központ mögött a Gáspár András körút mellett
2. Széchenyi tér (Buszmegálló hely melletti parkban)
3. Aranyhomok Hotel előtt (Hock János utca)
4. Szabadság tér
5. Nagy Templom és a Városháza közötti Sétáló utca
6. Városháza előtt
7. Lestár tér
8. Rákóczi út

1. ábra: Kecskemét belvárosának vizsgált évelő felületei

Vizsgálati szempontok:

- faj, fajta alkalmazás gyakorisága
- kiültetett növények területi megoszlása
- növények egészségi állapota
- esztétikai értékek
- alkalmazkodó képesség

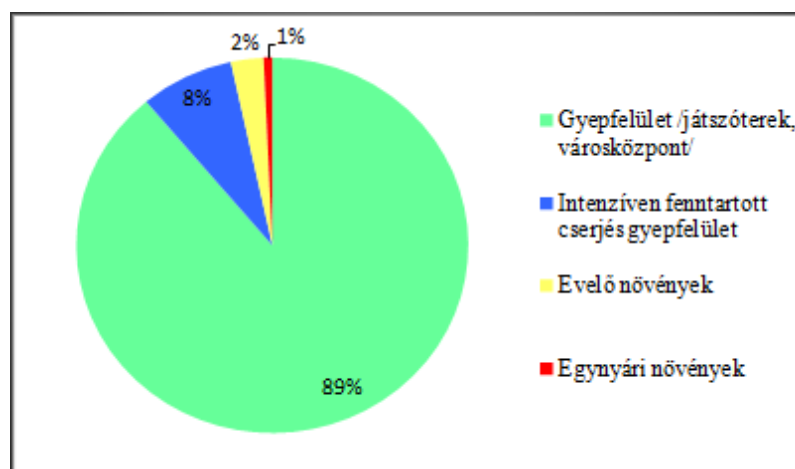
3. Eredmények

Két eltérő adottságú üzem, termesztési lehetősége 10 szempont szerint.

Üzem	Hegede Kertészet Kft.	Flora Nostra Kft.
Telephely	Helvécia	Budapest XXII. kerület
Termesztő terület	10 ha	0,5 hektár
Termesztett taxonszám	kb. 1200 db	kb. 400 db
Termesztés módja	Konténeres termesztés	Konténeres termesztés
Talajfedés	Talajfedés nincs	Agroszövettel fedett konténertelep
Szaporító anyag	Anyanövények talajba ültetve	Anyanövény nincs
Öntözés módja	Esőztető öntözés	Esőztető öntözés
Termesztő berendezés	Fűtetlen üvegház	Fűtetlen fólia sátor
Árnyékolás	Természetes (akácfa, lepényfa)	Épített árnyékoló
Használt közeg	tőzegkeverék, kókuszrost	tőzegkeverék

1. táblázat: Üzemek termesztési feltételei (2014)

Az évelők felhasználását vizsgálva Kecskemét belvárosában azt tapasztaltuk, hogy 2006-ban 0,5% , 2012-ben 2% és 2013-ra a Rákóczi út revitalizációjával együtt kialakított új évelő felület 4%-ra emelte részesedésüket a zöldfelületeken belül.

2. ábra: Kecskemét belvárosának zöldfelületi megoszlása (2012)

A 2012. 10. 06-án átadott (8. sz.) területen folytatott vizsgálataink eredményei azt mutatják, hogy egy rendkívül taxon gazdag 48 093 db tőszámú beültetés létesült az alábbi megoszlásban.

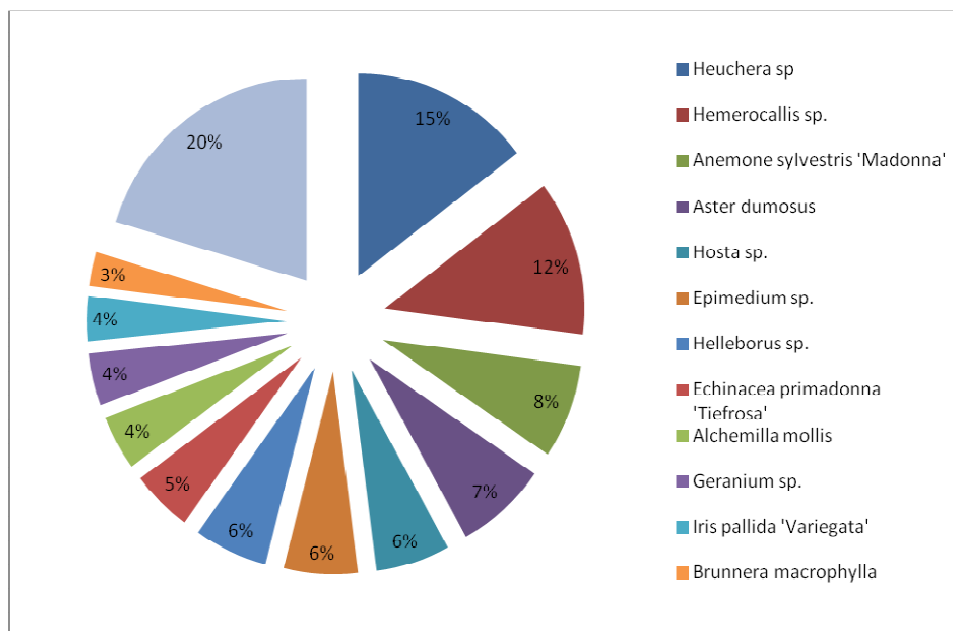
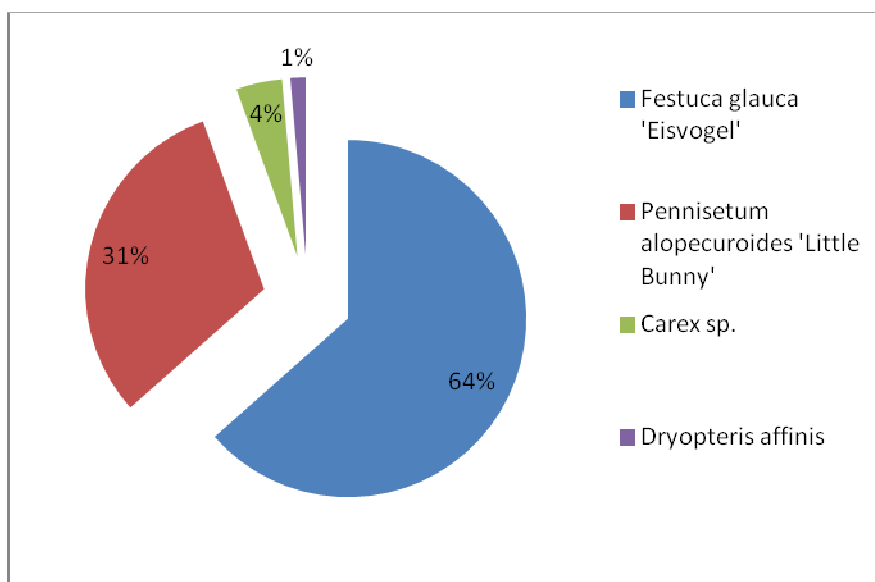
Növény csoport	Darabszám
1. Magas , alacsony és talajtakaró évelők	19 045 db
2. Díszfüvek , páfrányok	6 362 db
3. Hagymások	22 690 db

Összesen

48 093 db

2. táblázat: Növénycsoport megoszlás a 8. területen

Az évelő ágyásokba a növények rendkívül nagy taxon gazdagságot mutattak, mint egy 90 fajt, fajtát találtunk kiültetve.

3. ábra: 1. növény csoport taxon megoszlása (2013) a Rákóczi úti évelőfelületen**4. ábra:** 2. növény csoport fűfélék, sások, páfrányok taxon megoszlása

A hagymás növények közül három nemzetség fajai és fajtái a következő megoszlásban kerültek kiültetésre: Tulipa 61% , a Nárcissus 32% és a Muscari 7% .

4. Következtetések, javaslatok

A két, vizsgált termesztő üzem, bár eltérő termesztési feltételekkel rendelkezik alkalmasak a jó minőségű kiültetési anyag előállítására. Tevékenységük sikere a nagy faj és fajta gazdagságon belüli jó taxon választék kialakítása és a rugalmas, gyors fajtaváltás.

A perspektivikus fajok, fajták alkalmazhatóságát a közterületeken meghatározza:

- az adott terület környezeti adottsága,
- az alkalmazott taxonok esztétikai értéke, ökológiai amplitúdója, élettartama és a fenntartási igénye

5. ábra: Árnyékos, félárnyékos felületekre alkalmas fajok, fajták

6. ábra: Napos felületekre alkalmas fajok, fajták

A faj, fajta sajátosságai és a fenntartás intenzitása miatt közterületre nem javasolt taxonok:

Anemone sylvestris 'Madonna'

Alchemilla mollis

Geranium taxonok

Iris pallida 'Variegata'

Brunnera macrophylla

Irodalomjegyzék

- Jámbor I. (2008): A kertépítés kézikönyve. Verlag Dashöfer Szakkiadó, Budapest, pp.262-264
- Jószainé P. I. (2007): Zöldfelület-gazdálkodás, parkfenntartás. Mezőgazda Kiadó, Budapest
- Schmidt G. (2003): Növények a kertépítészetben. Mezőgazdasági kiadó, Budapest, pp. 83-86, 131-135, 222, 25.
- Zollinger, U. (2010): Könnyen kezelhető évelő-szegélyágysok. Dega Galabau, 3. sz. p. 44.

Szerzők

Horváth Zsuzsanna: KF Kertészeti Főiskolai Kar Kertészeti Tanszék, H-6000 Kecskemét, Erdei Ferenc tér 1-3. Magyarország. e-mail: horvath.zsuzsanna@kfk.kefo.hu.